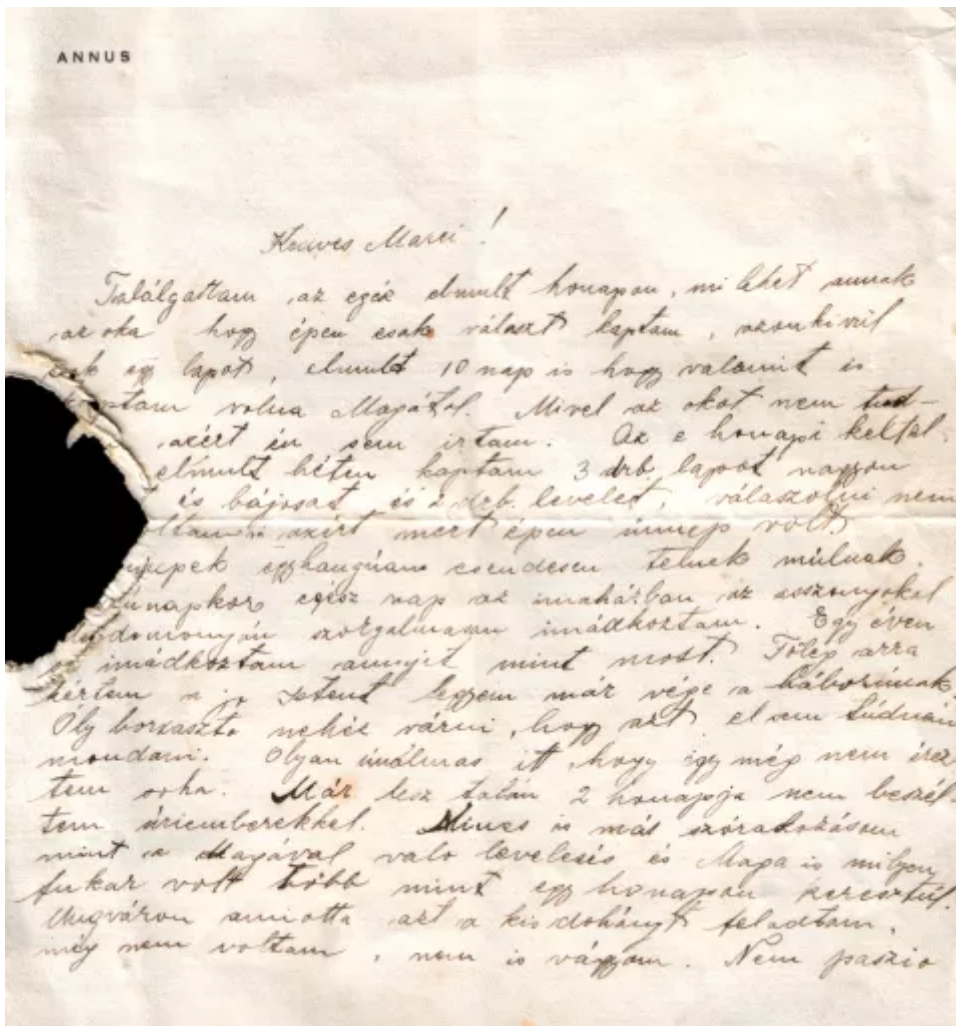


Berhida Anna Levele Ringel Mórhoz



Anyám [Ringel Mórné, szül. Berhida Anna] írta ezt a levelet apámnak Felsődomonyáról, 1915-ben. Apám ekkor a magyar honvédségnél szolgált. A házuk padlásán találtam meg a levelet, amikor hazajöttem a koncentrációs táborból. A papírt megrágták az egerek. Apám 1881-ben született, Erdélyben. Neológ volt. Valószínűleg jól tanult, hiszen fölverték kereskedelmi akadémiára valamelyik erdélyi városban. Apám is és a nagyapám is a magyar honvédségnél szolgált az első világháború alatt. Apám tiszthelyettes volt. Anyámat lánykori nevén Berhida Annának hívták, ő egy Ungvár melletti faluban, Felsődomonyán született 1885-ben. Felsődomonya most Ungvárhoz tartozik, nyaralók, dácsák vannak itt. Anyám apját Berhida Menyhértnek hívták, vendéglője volt, ahol az ital mellett ebédet és vacsorát, sőt szállást is kaphatott a vendég. Nem tudom, hogy anyám hol tanult, lehet, hogy gimnáziumba is járt. Mindenesetre gimnazista koromban ő segített megcsinálni a leckémet. A szüleim még az első világháború előtt találkoztak össze és szerettek egymásba. Amikor apám a kereskedelmi akadémián tanult, Felsődomonyán gyakornokoskodott a nagyapám vendéglőjében. Ott ismerkedett meg anyámmal. 1914-ben apámat behívták katonának, a szüleim 1918-ig leveleztek egymással. A háború végeztével apám megkérte nagyapámtól a lánya kezét. Nagyapám természetesen tudott a szerelmükről, arról, hogy leveleznek egymással, így hát megadta a beleegyezését. Apám az esküvőig már nem hagyta el a falut. Nagyapám igazi zsidó esküvőt rendezett. A hűpét a vendéglő előtt állították föl, nagyapám az ungvári zsinagógából hívott rabbist, ő adta össze az ifjú párt. Az ünnepi lakomát a vendéglő nagytermében tartották. Az esküvő után a szüleim Ungvárra költöztek. Apám három, zsidó tulajdonú üzletben könyvelt, anyám a

háztartást vezette.